

PRIMEJDIA MĂRTURISIRII, ÎNTRE EUHARISTIE ȘI PANDEMIE¹

Pr. prof. dr. Ioan MOGA

Facultatea de Teologie Catolică, Universitatea din Viena

Încerc să înțeleg ce raționament pastoral-teologic poate exista, astfel încât să se hotărască amânarea „administrării Sfintei Euharistii în public, în cadrul Sfintei Liturghii”².

Cine cunoaște cât de cât situația actuală a relațiilor interortodoxe, dar și deciziile recente în legătură cu administrarea Sfintei Împărtășanii (uneori diferite de la o eparhie la alta, în cadrul aceleiași Biserici autocefale!)³, știe că apelul la un consens panortodox este, practic, iluzoriu. În plus, pandemia Covid-19 nu este un uragan care vine, distruge și pleacă, ci o molimă cu care va trebui să ne obișnuim de acum încolo, cel puțin sezonier. La fel și restricțiile impuse de autorități. Câte amânări euharistice poate suporta poporul lui Dumnezeu? Eu aș spune: nici una.

¹ Publicat în data de 14 mai 2020: <https://sfantonie.at/2020/05/14/hristos-ne-impartasit-credinciosilor/>. Față de versiunea publicată online, au mai fost adăugate, în versiunea actuală, notele de subsol. Titlul original este „Hristos ne-împărtășit credincioșilor”.

² Cf. *Îndrumare pentru săvârșirea Sfintelor Slujbe și Liturghii în parohiile și mănăstirile din Episcopia Ortodoxă Română a Maramureșului și Sătmărulei, după ridicarea stării de urgență din 15 mai 2020*, <https://www.episcopiammsm.ro/stiri.htm>

³ A se vedea cazul Patriarhiei Constantinopolului: în timp ce mitropolitul Augustinos al Germaniei a hotărât și comunicat (în cadrul unei pastorale), „excluderea obligatorie a credincioșilor de la primirea Sfintei Euharistii” până la eliminarea restricțiilor privind pandemia impuse de autoritățile germane (cf. <https://www.orthodoxie.net/post/hirtenbrief-an-den-klerus-und-das-kirchenvolkder-griechisch-orthodoxen-metropolie-von-deutschland>), mitropolitul Arsenios al Austriei a hotărât încredințarea Sfintei Împărtășanii în mâna credincioșilor, „potrivit practicii din rânduiala Liturghiei Sfântului Iacob, fratele Domnului” (cf. <https://www.metropolisvonaustria.at/index.php/de/nachrichten-de/1876-200515corona>). Despre diferențele existente între diferitele eparhii ortodoxe din Germania, în practicarea împărtășirii credincioșilor, a se vedea și articolul: *Deutschland: Unterschiede bei orthodoxer Kommunionsspendung*, *Information Orthodoxie*, Nr. 61, din 12.05.2020 (kathpress.at), <https://redaktion.kathpress.at/action/kpprod/download?&p=9019&c=1489>.

Se reîncep Sfintele Liturghii (cu participarea mirenilor), dar la momentul împărtășirii credincioșilor, preotul va trebui să spună „stați deoparte“, „nu vă apropiați“. Sau va sări peste chemarea euharistică „cu frică de Dumnezeu, cu credință și cu dragoste, apropiați-vă“? Oare o Biserică cu o tradiție teologică, liturgică și canonică de 2000 de ani nu poate să găsească alte soluții, astfel încât să facă posibilă realizarea deplină a tainei Bisericii prin excelență, adică părtășia la același Trup și Sânge al Domnului nostru?

Îl putem amâna pe Hristos? Avem voie? Dacă a Doua Venire este la noapte, ce îi vei spune: mai stai oleacă? Am auzit mult vorbindu-se de post euharistic, de zile aliturgice etc.: tentative de explicație, rupte din context. Aici este vorba despre esența Bisericii! Biserica nu amână, din contră, anticipează. Nu poți săvârși Sfânta Liturghie știind cu premeditare că nu poți/vrei să împărtășești credincioșii. Când ai dat binecuvântarea de începere a Sfintei Liturghii, nu mai faci lucrul omenesc, faci lucrarea Domnului. Nu hotărăști peste El că nu se poate da, când El de aceea vine în Sfânta Liturghie, pentru a se dăruia. Noi suntem slujitori, atât. Nu avem dreptul să Îl ținem pe Hristos închis în potir!

O asemenea „înnoire“ adusă tradiției liturgice și canonice a Bisericii este problematică și are din punct de vedere teologic o gravitate mai mare ca aceea de a accepta temporar forme alternative de împărtășire a credincioșilor, conforme cu tradiția Bisericii. De pildă: încredințarea Sfintelor Taine în „mâinile ținute în formă de cruce“ (cum se spune clar în canonul 101 al Sinodului Trulan)⁴, așa cum se împărtășesc preoții (cu deosebirea că acum Sfântul Trup ar trebui să aibă picurat în el și din Sfântul Sânge al Domnului). Mitropolia Greacă a Austriei își asumă această soluție, argumentată canonic și liturgic, întru totul conformă cu Sfânta Tradiție⁵. Și alte eparhii ale Bisericilor Ortodoxe surori (din diaspora) fac acest lucru⁶. Bravo lor! Am uitat oare cum se împărtășeau strămoșii noștri

⁴ Cf. *Canoanele Bisericii Ortodoxe*, editat de Răzvan Perșa, Editura Basilica, București 2018, p. 331.

⁵ Cf. <https://www.metropolisonaustria.at/index.php/de/nachrichten-de/1876-200515corona>.

⁶ A se vedea Episcopia Ortodoxă Sârbă din Germania: cf. *Deutschland: Unterschiede bei orthodoxer Kommunionsspendung*, *Information Orthodoxie* Nr.61, 12. Mai 2020 (kathpress.at), <https://redaktion.kathpress.at/action/kpprod/download?&p=9019&c=1489>.

creștini acum 1500 de ani? Împărtășeau Sfântul Ioan Gură de Aur sau Sfântul Vasile cel Mare oamenii cu lingurița?⁷ De ce nu le explicăm aceasta credincioșilor noștri?

O altă soluție, propusă de Mitropolia Ortodoxă Română a Germaniei, este folosirea mai multor lingurițe sfințite⁸. Da, există în acest caz riscul unor înțelesuri greșite, sentimentul unui compromis, însă și această soluție este mai bună decât a bloca pe Hristos să ajungă la oameni, în Sfânta Împărtășanie. Se poate să lăsăm (a treia posibilitate), în bună tradiție ortodoxă, ca preoții să găsească soluția adecvată la nivel local. O vor face cu mult simț pastoral și responsabilitate.

Dacă vin vremuri mai grele, de confruntare cu pseudo-autorități ostile Bisericii? Nu va fi această decizie de acum un precedent periculos, pentru a ni se spune: „voi oricum ați putut atunci și fără Împărtășanie... Renunțați de tot!”.

Din nou: nu înțeleg un lucru, cum de a ajuns lingurița (apărută și preluată treptat în practica liturgică a Bisericii relativ târziu, în jurul secolelor X-XI – renunț la detalii istorice)⁹ o dogmă nescrisă a accesului credincioșilor la Trupul și Sângele Domnului? Dogmatizarea linguriței. A devenit darul mai important decât Altarul care sfințește darul?

⁷ De altă părere este teologul greco-catolic Daniel Galadza, care vede în împărtășirea credincioșilor în primul mileniu și actuala practică, propusă de pildă de mitropolitul Arsenie al Austriei, o diferență majoră: credincioșii nu pot să bea din același potir: <https://publicorthodoxy.org/2020/05/21/liturgy-history-and-communion-spoons/>.

⁸ *Îndrumări privitoare la săvârșirea sfintelor slujbe în locașurile de cult în perioada de relaxare a măsurilor restrictive impuse în timpul pandemiei Covid-19*, publicat în data de 8 mai 2020, <https://www.cbrom.de/index.php/actualitate/anunturi/1215-inderumari-privitoare-la-savarsirea-sfintelor-slujbe-in-locasurile-de-cult-in-perioada-de-relaxare-a-masurilor-restrictive-impuse-in-timpul-pandemiei-covid-19>: „...recomandăm împărtășirea cu folosirea mai multor lingurițe. Pentru implementarea acestei metode este necesar să se procure din timp mai multe lingurițe și procovețe. Acestea vor fi sfințite și folosite exclusiv pentru împărtășire, potrivit rânduielii din Molitfelnic⁴. După împărtășirea fiecărei persoane, lingurițele și procovețele se vor steriliza. Această metodă nu schimbă în fond modul de împărtășire actual al credincioșilor...”.

⁹ Vezi Robert Taft, *Byzantine Communion Spoon: A Review of the Evidence*, in „Dumbarton Oaks Papers”, Vol. 50 (1996), pp. 209-238 (<https://www.jstor.org/stable/pdf/1291745.pdf?seq=1>).

Putem să avem dezbateri teologice (dogmatice, liturgice, canonice etc.) pe acest subiect, putem avea consultări interortodoxe etc.: însă, în acest timp NU oprim Împărtășania în cadrul Sfintei Liturghii. Mai bine nu o facem, decât să facem din ea un drept exclusiv al clerului. Ce vor zice cei cu care ne războim încontinuu (așa numiții „secularizați”, reprezentanții noului umanism mai mult sau mai puțin ateu): „iată, dovada clericalismului! Popii au voie, dar voi nu! Ei își sunt lor auto-suficienți, voi sunteți doar niște stațiști! Ei pot fi Biserică și fără voi...”

La hirotonie, primind Sfântul Trup în mâinile noastre, ca preoți, ni s-a spus: *Primește odorul acesta și-l păzește pe el până la a doua venire a Domnului nostru Iisus Hristos, când El îl va cere de la tine*. Păzirea Euharistiei înseamnă nu a o închide cu lacăt în potir, ci a-L da pe Hristos oamenilor, a face ca Biserica să fie un trup viu, euharistic.

Dumnezeu să ne deștepte!